

СЪВЕТ ЗА ЕЛЕКТРОННИ МЕДИИ

ПРОТОКОЛ

№ 41

от редовно заседание, състояло се на 17.11.2015 г.

ПРИСЪСТВАЛИ: Анна Хаджиева, Анюта Асенова, Иво Атанасов, Мария Стоянова.

ОТСЪСТВА: Георги Лозанов – председател.

Начало на заседанието 11:00 часа, водено от Иво Атанасов – член на СЕМ. Протоколист – Магдалена Сергиева.

ДНЕВЕН РЕД:

1. Доклад на Дирекция «Специализирана администрация – НЛРПР» за наблюдение на предаването «Деконструкция» на програма «Хоризонт» на Българското национално радио (01.09 – 07.11.2015 г).

Докладва: Еди Емирян.

2. Доклади на Дирекция «Специализирана администрация – НЛРПР» по:

а) писмо от «Праймедия» ЕООД във връзка със заявление за регистрация на аудио-визуална медийна услуга («News TV») по реда на чл. 125а, ал. 1 на Закона за радиото и телевизията (ЗРТ);

б) влязло в сила решение на Съвета за електронни медии (СЕМ) РД-05-47/24.03.2015 г.;

в) действия за осигуряване процедурата по изпълнението на разпоредбите на чл. 13, 16 и 17 от Директивата за аудио-визуални медийни услуги и чл. 19 (2-4) и 19а на ЗРТ – европейски произведения в програмите на доставчиците на линейни и нелинейни медийни услуги за 2014 г.

Вносител: Ант. Лозенска.

Докладват: Райна Радоева, Емилия Станева, Ек. Василева.

3. Доклад на Дирекция «Обща администрация» за обществени поръчки, възлагани с публична покана, за услуги, необходими за дейността на СЕМ.

Вносител: Румян Петров.

Докладва: Златка Георгиева.

Разни.

Иво Атанасов откри заседанието и подложи на обсъждане дневния ред. Предложи първо да бъде обсъден доклада на дирекция “Специализирана администрация” за медийното отразяване на терористичните атаки във Франция. Съобщение от Комисията по култура и медии в НС относно Законопроект за изменение и допълнение на Закона за радиото и телевизията, №502-01-91, внесен от Министерски съвет на 09.11.2015 г.

Предложение към точка “разни”:

1. Покана за участие в Международен медийен форум в гр. Русе.

Решение:

СЕМ реши с 4 (четири) гласа “за”: приема дневния ред с допълненията.

Доклад от дирекция “Специализирана администрация” за медийното отразяване на терористичните атаки във Франция.

Експресното наблюдение върху медийното отразяване на терористичните атаки във френската столица Париж включва програмите на националните обществени доставчици на медийни услуги “БНТ1”, “Хоризонт” и програмите на търговските доставчици на медийни услуги – “Нова телевизия”, “Б ТВ” и “Дарик радио”.

Доставчиците на медийни услуги са реагирали своевременно на събитието - променено е съдържанието на информационните емисии и актуално-публицистичните предавания. Като цяло медиите са реагирали на актуалността на предоставената първоначална информация. Новината е съобщена първо по “Нова телевизия” (23:39 ч.), след това и по “Б ТВ” (00:45 ч.), “Хоризонт” (24 ч.), “БНТ1” (00:58 ч.), най-късно по “Дарик радио” (07:30 ч.). Медиите, с изключение на БНР, не са разпространили актуална информация в нощните часове. След последните съобщения в медиите (емисии новини, кролове) до сутрешните емисии и информационни блокове не е излъчена нова актуална информация.

По отношение на бързината на реакцията и актуалността на предоставената информация, картината е следната: в програма „Хоризонт” на БНР - първото съобщение в програмата е в Нощния осведомителен бюлетин (24:00 ч.). В програма “БНТ1” - новината за атентатите в Париж е излъчена за първи път в извънредна емисия „По света и у нас” на 14.11.2015 година в 00:58 ч. По “Нова телевизия” - първото съобщение е в 23:39 ч. в късната емисия Новини - позовават се на френски медии. “Б ТВ” – в първите сутрешни новини има пряко включване на живо от Париж на репортера Десислава Минчева. В програмата на “Дарик радио” - новината е представена за първи път в 7.30 ч. на 14.11.2015 г. В периода на наблюдението са излъчени 13 новинарски емисии, като първа и единствена тема.

Програма “БНТ1” и “Дарик радио” променят си програмните схеми, програма “Хоризонт”, “Нова телевизия” (с изключение на една извънредна емисии в 14:30 на 14.11.2015 г.) и “Б ТВ” променят само съдържанието на програмите си съобразно информационното събитие – с извънредни включвания, текстови съобщения в предаванията, коментари, анализи.

Използвани са различни източници на информация (собствени – кореспонденти и чужди – световни агенции, френски медии, онлайн медии, социални мрежи), което е гаранция за обективност на данните. Някои медии изпращат специални репортерски екипи (“Б ТВ” и “Нова телевизия”), други разчитат на кореспонденти в чужбина за осигуряване на информация в развитие.

В “Б ТВ” късно се съобщава за трагедията в Париж – в 00:40 часа на 14 ноември, и то с движещ се надпис по време на филм. В същото време тези надписи дават в сбит вид сравнително подробна информация за трагедията. Не са разпространени кадри с жестокост и насилие, които биха повлияли върху хора с по-лабилна психика или върху детската аудитория. Използвани са различни източници на информация, което е гаранция за обективност на данните. С изключение на извънредните новини в 13:11 часа, програмната схема от събота, 14 ноември, остава непроменена. “Б ТВ” няма свои репортери в Лондон и Брюксел, но в замяна на това репортерката Десислава Минчева предава от Париж кратка, ясна и подробна информация.

Първоначално медиите са реагирали чрез събитийно отразяване - репортажи, надписи, включвания, разкази на очевидци, постове от социалните мрежи и пр. Впоследствие информационното отразяване на трагичните събития отстъпва място на аналитичните формати - коментари на специалисти, експерти, журналисти. Мониторингът е установил, че чрез поканените събеседници по темата е осигурено сравнително високо равнище на компетентност и познаване на проблематиката. Има институционално присъствие - разпространена е позиция на световните лидери Обама, Меркел, Камерън, изразена е съпричастност към трагедията.

Мария Стоянова: Този доклад не го приемам по много причини. Първо, свидетели сме на медийна критика в публичното пространство, каквато скоро не сме наблюдавали. Освен съдържателни коментари в пресата и интернет, за липсата на адекватна реакция на електронните медии в нощта на атентатите, снощи от “Господари на ефира” дадоха “Златен скункс” на БТВ, защото не са реагирали подходящо на случилото се в Париж.

Антоанета Лозенска: В доклада е посочен фактът в колко часа са реагирали “Б ТВ”.

Мария Стоянова: Изводът, който правите накрая е, че медиите са реагирали адекватно, че са били представени различни гледни точки, извод, който не се споделя от впечатленията на обществото или от голяма част от това общество. Т.е. изводът на вашия доклад не се покрива с реалността. Самият факт, че има прецедент с предполагаемо “разкриване” на новини на запис, което едва ли се отнася до само една българска телевизия, поставя доверието на нашата общественост пред голямо изпитание. Когато новините са на запис - в света, в който живеем се случват различни неща, независимо дали има атентат в Париж или няма - имаме сериозен проблем с качеството на журналистическия продукт и аз ще ви припомня, че миналата година настоях да излезем с декларация за т. нар. включвания “на живо”, които всъщност са на запис и още веднъж, за съжаление вероятно това не се отнася само до една единствена телевизия. Така се изменя изобщо смисълът на новините като основно журналистическо оръдие на труда. Да, в конкретния случай става въпрос специално за една от комерсиалните телевизии, но още веднъж – проблемът не е само там. И понеже предпочитам да говоря с факти, те са следните: в 21:20 ч. местно време или 22:20 ч. българско време отеква първият тътен на стадион “Стад дьо Френс” в Париж. Този футболен мач се наблюдава навсякъде, включително и в България, вярно не се излъчва от българските телевизии. Ние обаче знаем как работят нюзрумове и не само в телевизиите, но и в радиостанциите, поне се надявам, че всички сме наясно, но тук припомням за друго нещо, което СЕМ е правил, а именно това, настоявали сме и в други критични моменти електронните медии в България да създадат екипи, които да дежурят. Помните, това беше миналата година.

Иво Атанасов: Когато бяха наводненията във Варна?

Мария Стоянова: Точно така. Ставаше въпрос за актуален случай тук в България. Ние тогава призовахме да се помисли за създаването на екипи, които да са дежурни, да се създаде ефективна организация в редакциите и по този начин изпълняваме една от нашите мисии - да стимулираме качествената журналистика. Очевидно това не е направено. Очевидно след определен час редакциите “затварят”. Това го казвам по посока на обществените медии, които имат съответните ангажименти по закон. Тогава възниква въпросът: защо се правят тези новини? Да се имитира някакво действие, когато хората търсят информация? Обяснението на много от редакциите, което чух публично е, че те са публикували на своите интернет страници актуална информация. На помощ ми идва друга цифра, разпространена днес по медиите, където е цитиран зам.-министърът на транспорта и съобщенията г-н Валери Борисов, че 40% от българите изобщо никога не са влизали в интернет. По този начин аргументът: ние на интернет страницата си сме съобщили за атентата, ама на нашите екрани, в нашия ефир не го правим, е безотговорен, да не кажа по-силни думи, които ми хрумват. Затова не приемам този доклад, заради всичките тези аргументи. И заради това, че българската журналистика, в обхвата на нейните електронни медии се оказва длъжник на своята публика. Това от доклада не става ясно.

Антоанета Лозенска: Г-жо Стоянова, докладът представя картината ...

Мария Стоянова: А каква е картината, че всичко е направено, както трябва?

Антоанета Лозенска: Не, ние просто излагаме как медиите са реагирали и нямаме заключение, че всичко е направено или не е направено както трябва.

Мария Стоянова: А какво е заключението? Прочетете го още веднъж, да го чуем всички отново.

Антоанета Лозенска: В доклада е изложено как и в колко часа са реагирали медиите.

Мария Стоянова: Нека да чуем извода още веднъж. Само извода, моля Ви! Аз си го спомням много добре.

Анна Хаджиева: А това хроникьорство за какво ни е?

Мария Стоянова: Кой и в колко часа е поднесъл информация? Нали целта на този мониторинг е да покаже, че нещо се е случило или не се е случило?

Иво Атанасов: Има изводи, но според мен са прекалено оптимистични.

Мария Стоянова: И не отговарят на реалността, която хората констатираат.

Иво Атанасов: От 14 ноември нататък, а и през нощта на 14 ноември, медиите постепенно влязоха в час, промениха предавания ...

Мария Стоянова: Но доста късно.

Иво Атанасов: ... но на 13 ноември от 22:20 ч., както каза ти (към Мария Стоянова) първите новини на БНТ са в 00:58 минути на 14 ноември. Тогава аз влязох в спор с Иво Никодимов, тъй като в същия момент в ефира на БНТ се лееше кръшният смях на Искра Ангелова в предаването “Нощни птици”, докато по чуждите телевизии ние виждахме какво се случва в Париж. Иво Никодимов ми отговори: “Ти не гледа ли новините в 00:58 ч., след това в 01:58 ч.?”. Аз му написах, ще го кажа и тук: “Иво, във века на интернет не е голямо постижение да съобщиш, че е станало някъде нещо. Предимството на телевизията е, че можеш да предаваш на живо събитие, независимо дали е весело или тъжно. Да, това е въпрос на организация, вероятно и на права, защото не можеш да включиш нечия телевизия и да започнеш да я пускаш в своя ефир....

Мария Стоянова: Извинявай, че те прекъсвам, но не е въпрос на права, защото БНТ има обмен. Разбираме, че дори не е ползвана картина от френската телевизия, както може би се очаква, а е ползвана от руската телевизия. Така поне прочетох в един от коментарите в пресата. В това няма нищо лошо, но означава, че дори руските медии са реагирали много по-съответно на случилото се и тук имам предвид единствено географска отдалеченост.

Иво Атанасов: Да кажем, че това е въпрос на недостатъчен професионализъм, но другото, което е адски дразнещо, е липсата на всякакво съпричастие и съпреживяване с трагедията – да пуснеш смеещи се хора, да пуснеш комедии ... Тук Антоанета Лозенска в доклада е написала за “Нощен хоризонт” на Ники Атанасов, по БНР: “... изцяло променена беше и музикалната линия на предаването, в което звучаха единствено световно известни от близкото минало и актуални френски поп изпълнители”. Това можеше да се направи в БНТ и в други медии. Едно време пускаха “Граурния марш” на Шопен или нещо подобно, което да показва, че тази медия е съпричастна с това, което се случва, на 13 ноември обаче нямаше такова нещо. Вече от 14-и нататък медиите влязоха в темата, както подобава. Всичките тези неща, които са изнесени в доклада, са точно така, но в самата нощ на драмата нямаше съпричастност към онова, което изпитват жертвите на атаката в Париж.

Мария Стоянова: Аз още веднъж се връщам към въпроса, който постави г-жа Хаджиева: За какво ни е този мониторинг, като ние може да влезем в произволен български интернет сайт и да видим какво са правили телевизиите тогава. Наистина, въпросът продължава да стои: Защо ни е този мониторинг, за да пишем кой в колко часа, какво е показал, когато всички други са видели нещо различно.

Анна Хаджиева: Аз лично не бих била толкова крайна, защото да се организира една програма и веднага да бъде променено съдържанието не е толкова лесно. Вие много добре го знаете всички.

Мария Стоянова: В другите държави се справиха.

Анна Хаджиева: Да информира за дадено събитие е едната страна на въпроса, затова казвам дали ние хроникьорски сме решили да проверим как са се държали медиите, как го правиш и как по-нататък ще го интерпретираш като анализ, също е въпрос на професионализъм, който мисля, че трябва да бъде оценен от Съвета, но да промениш цялото съдържание извинявайте, но ... Направихме ли нещо когато руският самолет падна? Когато станаха атентатите в Турция? Когато станаха атентатите в Бейрут?

Разбирам, че символът е съвсем различен, това се случва в сърцето на Европа и това не може да се сравни, но в този свят на терористични атаки едно такова “люшкане” да се свали едно съдържание и да върви “Траурния марш”, ми се струва, че да се връщаме към това е твърде много.

Иво Атанасов: Добре, нека тогава да звучат френски песни.

Анна Хаджиева: В радиото е по-различно, да влезеш и да смениш плейлистите е съвсем различно, докато да композираш едно телевизионно съдържание е малко по-сложно.

Мария Стоянова: Може да се пусне надпис на екрана, можеше сурови кадри да се пуснат без монтаж. На всичкото отгоре, може да се окаже, че и цели емисии се показват на запис, нещо, което до сега не сме си представяли. Оказва се, че ние като зрители гледаме записи на новини, което е неприемливо.

Иво Атанасов: На мен ми се струва, че имаше кролове по БНТ преди новините.

Мария Стоянова: Превключвах непрекъснато каналите и в един момент престанах, защото реших, че по българските телевизии информацията ще дойде по-късно. Затова през нощта написах на г-жа Лозенска, че гледам чужди телевизии, гледам и български. Извинявам се за притеснението тогава, но се обърнах с молба да се направи мониторинг дали наистина моите впечатления са правилни.

Антоанета Лозенска: Напротив, аз прочетох мейла Ви в 1:00 ч., докато търсех информация във френски сайтове и искам да кажа, че информацията не беше пълна и всеобхватна дори във френските сайтове - сочеха се различни бройки на жертвите, нямаше яснота...

Мария Стоянова: Думата ни тук е за телевизия и радио.

Антоанета Лозенска: Да, защото дори за интернет имаше дефицит на пълна картина. Български информационни сайтове реагираха също със закъснение след първите удари от 21.30 ч. френско време. До 01:00 ч. българско време във френски сайтове напр. се сочеше, че жертвите са 18, “Франс Прес” излезе с опровержение, че някои сайтове са ги цитирали, че са били 40, т.е. нямаше никаква единност на информацията. И затова отбелязваме, че медиите все пак реагираха: в българско време БНТ изписа крол в 23:21 ч. френско време 22:21 ч., т.е. 20 минути след атентата на стадиона, например.

Анна Хаджиева: Ние сега го оценяваме от дистанцията на времето, но поставете се в ситуация на дежурен в нюзрум, който няма потвърждение на информацията

Мария Стоянова: Със сигурност има трудности и препятствия, но затова призовахме преди година да се помисли за разработването на кризисен план.

Анна Хаджиева: Нямаше картина.

Мария Стоянова: От стадиона в Париж имаше кадри, но е възможно за тях да са се изисквали права, защото се отнасяха до футболна среща.

Антоанета Лозенска: По-късно се качиха към 01:00 ч., когато ...

Мария Стоянова: Факт е обаче, че футболната среща се предаваше на живо, не говоря за кадри от улиците на Париж.

Антоанета Лозенска: От социалните мрежи се появиха първите кадри, защото пишеше, че журналисти не се допускаха до местата на събитията, по всички френски сайтове....

Мария Стоянова: Направи ми впечатление в отразяването на събитията във Франция, че в момента, в който се случва толкова зловещо нещо медиите не нагнетяват напрежение. И продължава да ми прави впечатление, че Вие цитирате само електронни сайтове, а ние говорим за електронни медии, за радио и телевизия.

Антоанета Лозенска: Точно така. Дори там – в сайтове, нямаше категорична информация, това искам да Ви обясня, където реакцията чрез интернет е мигновена. А телевизиите и радиото

Мария Стоянова: Превключих и на “Франс 24”, които само това предаваха.

Антоанета Лозенска: Очевидно във всички френски сайтове липсваше информация, потвърдена

Мария Стоянова: Може, но аз гледах “Франс 24”.

Антоанета Лозенска: Появиха се реакции по-късно.

Мария Стоянова: Още докато хората бяха на стадиона имаше кадри. Не се знаеше точно какво се случва, но беше ясно, че нещо става и то не е нормално.

Антоанета Лозенска: Ама по “Франс 24”, във Франция, се излъчва мача...

Мария Стоянова: Не ме разбирате. Докато се излъчва мача, като зрител разбирам, че има някакъв проблем, превключвам по другите програми и виждам “Франс 24”, които предават в момента някакви извънредни неща, безредици, хаос. Какви точно са тези неща, разбрахме по-късно.

Антоанета Лозенска: Това казвам, излъчва се мача във Франция на живо, а в България този мач не се излъчва. Да, имаше кадри от социалните мрежи, които се показваха после.

Мария Стоянова: Съгласна съм, но има някаква медийна реакция. Да не говорим, че това е и с превантивна роля, защото предупреждава, че не трябва в този момент да се отива на това място.

Антоанета Лозенска: Аз съм съгласна, но показването на една картина от социалните мрежи на тичащи и пищящи хора през нощта по телевизията, не знам дали би било полезно и дали няма да създаде паника и напрежение в обществото и доколко е подходящо медиите да излъчват такива кадри през нощта, взети от социалните мрежи....

Мария Стоянова: Мисля, че не е ефективно за нашата работа сега да влизаме в ролята на редактори...

Антоанета Лозенска: Защото Вие казвате

Мария Стоянова: ... а констатираме факт, който констатираха и други медийни наблюдатели, което за мен като член на Съвета за електронни медии означава, че българската публика има много по-големи изисквания към средствата за масова информация, отколкото ангажираните с тях предполагат. Българската публика очаква и изисква да бъде информирана адекватно и своевременно.

Анна Хаджиева: Човек винаги очаква много повече, отколкото нещата могат да му бъдат предоставени.

Мария Стоянова: Не говоря дори за извънредна емисия, а за крол, надпис на екрана.

Анна Хаджиева: С това съм съгласна.

Мария Стоянова: Още веднъж се връщам на това, с което започнах - СЕМ още миналата година препоръча да се създадат спешни екипи.

Иво Атанасов: В интерес на истината и “Франс 24” не предаваше кой знае каква картина, една камера снимаше входа на театъра, в един момент дадоха специалните части как влизат един след друг. Разбира се, вътре не може да дадат какво е станало, или умишлено избягваха да дават драматизма, или нямаха технически възможности, но така или иначе картината вървеше – една камера, спряла пред входа, представете си на “Раковски” пред “клекшопа” и

Мария Стоянова: Хубаво каза за “клекшопа”, “клекшопа” го отразихме отвсякъде на живо.

Иво Атанасов: И вчера когато председателят ми се обади да го заместяв тези дни, той каза в духа на това, което ти, Мария казваш, поне в обществените медии да има един дежурен в програмата, който да реагира при такива случаи. Не е толкова сложно да спреш един филм и да пуснеш нещо, което не е толкова дразнещо с картината, която се поднася, а неутрално на фона

Мария Стоянова: Това е по-сложно, но е лесно да се пусне един крол. И тук стигаме до другия проблем – българските медии направиха така, че международната журналистика се превърна в преводаческа дейност. Международните редакции, ако ги има, са незабележими.

Анна Хаджиева: Тома Томов им каза: “Стига с това хроникьорство!”

Мария Стоянова: Да не говорим за друго, за което се сетих докато коментирахме. Понеже все пак сме регулатор по съдържанието, да ви запозная с един коментар по повод медийната реакция в България: "... ако слушате наши и чуждестранни медии, без да сте наясно кога и къде е станал атентат, ще решите, че джихадисти са вилнели в самото сърце на София и се чуло чак до Париж, вместо обратното." Това, че журналистиката на факта измести журналистиката на мнението, според мен не е в полза на осведомяването на хората, на информацията на хората и на журналистиката като професия. Нашите водещи се превърнаха в домакини, а гостите понякога се превръщат във водещи.

Иво Атанасов: Утре може да стане преврат в страната или да започне война и ако няма дежурен там, който има право да взима решения, ще се пускат весели песни и някакви прекрасни сюжети и ние няма да разберем какво се е случило.

Мария Стоянова: Това, за което Иво говори, за реакциите на радиостанциите ще съпоставя отново с пример от чужбина. На следващия ден слушах радио RTL от Берлин - музикална, комерсиална радиостанция, която обаче измени програмата си не с траурна музика, но с песни с дълбокомислени текстове. Те не бяха натрапчиво тъжни. На всеки половин час се даваше информация за развоя на събитията в Париж. Говоря за комерсиална музикална радиостанция и не случайно давам този пример.

Предлагам в заключение, да излезем с декларация или прессъобщение.

Антоанета Лозенска: Ама ние как може да знаем с категоричност дали новините са на запис и да го напишем? Може да предполагаме, но дали...

Анна Хаджиева: След всичко, което се случи тръгва един разговор, който по-скоро започва да навява отстъпване от ценностите на демократичната държава.

Мария Стоянова: Пази Боже, да се месим в самото съдържание, но патосът на някои от поканените коментатори в медиите действително навява на случка в центъра на София, а не в Париж. Отново ще дам пример, в подкрепа на това, което ти казваш – председателят на Европейския парламент Мартин Шулц в събота, т.е. ден първи след атентатите, каза в едно интервю по телевизия ARD, че работа на медиите, разбира се, работа е и на политиците, да не се използва конюктурата на момента за популярност, но работа на медиите е да направят ясна за аудиторията разликата между ислямизъм и ислям, между терористи и бежанци. Искам да ви призная и нещо друго. Марин льо Пен, заедно с други представители на френския политически живот бяха на среща в Елисейския дворец в събота. След това тя дава изявление за медиите. Повярвайте ми, че думите на тази жена, заклеяна като върл популист и извор ненавист, просто минаха покрай ухото. До такава степен за мен тя звучеше меко, дори безинтересно и не ми въздейства. От скуката веднага обаче извади коментара на журналиста след това, че Марин льо Пен е била крайна в изявлението си във връзка с атентатите. Просто тук в България чувам толкова екстремни послания и ненавист, на фона, на които за мен Марин льо Пен вече не е дразнител. Тук се говорят такива неща, каквито на Марин льо Пен дори не й биха хрумнали. И това у нас се приема за нормално. Знаем, ние не се намесваме в това, което казват медиите, но като регулатор по съдържанието трябва да призовем за повече професионализъм и отговорност. Може би общите фрази трябва да оставим на страни. Трябва да бъдем по-конкретни. Всичко това, липсата на политическа култура, липсата на ценностни ориентири, рефлектират върху нас като общество.

Иво Атанасов: Нека да подготвим едно прессъобщение във връзка с отразяването на атентатите в Париж в няколкото медии, на които направихме мониторинг. Смятаме, че реакцията в доста случаи е закъсняла, че медиите са в дълг на аудиторията, както с навременна информация, така и с атмосфера на съпричастност към трагедията.

Мария Стоянова: Това, което липсваше беше трезвият анализ, трезвият поглед върху събитието. Трябва да обърнем внимание и на записаните материали, представяни като жив ефир.

Иво Атанасов: Дори не бяха обозначени, че са на запис.

Мария Стоянова: Истината е, че нямаше да го разберем, ако не се беше случило това. Това е в разрез с всякакви журналистически стандарти, това вече не е журналистика. Миналата година бях предложила текст във връзка с живите включвания или по-скоро имитираните живи включвания, които всъщност са на запис, защото рискът от това е спад в доверието на аудиторията.

Съобщение от Комисията по култура и медии в НС относно Законопроект за изменение и допълнение на Закона за радиото и телевизията, №502-01-91, внесен от Министерски съвет на 09.11.2015 г.

Мария Стоянова: Във връзка със законопроекта за изменение и допълнение на Закона за радиото и телевизията и конкретно в частта за бюджета, за мен е важно още в началото красноречиво и ясно да кажеш, ако сега има критики към нас, с този бюджет тези критики по никакъв начин не могат да бъдат преодоляни.

Иво Атанасов: 1 200 000 лв. ние внасяме всяка година в бюджета от такси и глоби. Те ни трансферират 35 000 лв. Има ли друга такава институция, която да се бори за 35 000 лв?

Мария Стоянова: Македонският медиен регулатор, не говорим за надзорниците в Германия, не говорим за други извън нашия регион, та колегите в Македония разполагат с бюджет от 2 млн евро годишно. Мониторингът на македонския регулатор, според ОССЕ, сравнен с 12 европейски държави е най-добрият. Дали има пряка връзка между финансирането и качеството на дейността, остава свобода за интерпретация. Трябва да се припомни също, че в Европейската комисия, ние естествено не се съмняваме, че народното представителство е добре запознато с това, в края на другата седмица ще се приемат текстове, по които СЕМ е участвал активно - за подсилване независимостта на регулаторите. Освен всичко останало, основна точка там е и независимото финансиране. Може да се допълни, че трябва да бъдем наясно, че в момента служителите на СЕМ всъщност не са служители на СЕМ, а са държавни служители. Това също колидира с независимостта на регулатора. Отново пример от региона, този път със Сърбия. Там правителството взе решение да се назначат като държавни служители служителите на сръбския медиен регулатор. За съжаление, при нас това не е възможно, но в Сърбия е възможно, да се атакува пред Конституционния съд такова решение. Колегите в Белград се възползват от тази възможност, а следствието е, че Конституционния съд отменя правителственото решение като пряка намеса в дейността на независимия регулатор.

Анна Хаджиева: Искам да добавя нещо за Фонд Радио и телевизия. Въпреки констатациите, че той не е работещ механизъм за събиране на такси, той стои като буфер между пряката намеса на държавата в публичните медии и СЕМ. Той би могъл да бъде инструмент, който да се запази под форма неощетяваща, неутежняваща бюджета и включен в евентуални следващи промени в закона. Ние сме съгласни с логиката на закона, че този механизъм не работи и че трябва да бъде променен.

Иво Атанасов: Те и сега ни подложиха на натиск, като ни казаха да съкратим 10% не от там, откъдето ние преценим, а оттам, откъдето те ни кажат.

ПО ТОЧКА ПЪРВА: Доклад на Дирекция «Специализирана администрация – НЛРПР» за наблюдение на предаването «Деконструкция» на програма «Хоризонт» на Българското национално радио (01.09 – 07.11.2015 г.).

Целта на наблюдението е да констатира съответствие с изискванията на Закона към програмната политика на БНР като национален обществен доставчик на радиоуслуги. Обхватът на наблюдението е десет издания на предаването – 01 септември до 07 ноември 2015 г. Правна рамка на наблюдението: чл. 6, ал. 3: БНР и БНТ са национални обществени доставчици на радиоуслуги, съответно на аудио-визуални медийни услуги, които: т. 6:

отразяват различните идеи и убеждения в обществото чрез плурализъм на гледните точки във всяко от новинарските и актуално-публицистичните предавания с политическа и икономическа тематика; чл. 17, ал. 2: доставчиците на медийни услуги са длъжни да не допускат създаване или предоставяне за разпространение на предавания в нарушение на принципите на чл. 10 и предавания, внушаващи национална, политическа, етническа, религиозна и расова нетърпимост, възхваляващи или оневиняващи жестокост или насилие, или на предавания, които са неблагоприятни или създават опасност от увреждане на физическото, психическото и нравственото и/или социалното развитие на децата, съгласно критериите по чл. 32, ал. 5; чл. 33: СЕМ осъществява надзор върху дейността на доставчиците на медийни услуги само относно:

т. 1: спазването на принципите по чл. 10 и на съотношението по чл. 19 а, ал. 1 и 2;

т. 2: спазването на изискванията на чл. 6, ал. 2 и 3 и чл. 17, ал. 2 и чл. 17а, както и на критериите по чл. 32, ал. 5 и споразумението по чл. 32, ал. 6;

Открити са основните изисквания към програмната политика на БНР като национален обществен доставчик на радиоуслуги, сред които и специфичното задължение за гарантиране на плуралистична среда за изразяване на различните идеи и убеждения във всяко от новинарските и актуално-публицистичните предавания с политическа и икономическа тематика. След обсъждане на въпроса за тълкуването и прилагането на тази законова разпоредба, СЕМ изрази становище, «че плурализмът на гледните точки трябва да бъде разгледан като процес, който обхваща изданията на дадено предаване, които развиват дадена тема». В този смисъл е и Решение № 15-00-23/11.01.2002 г. на Съвета, според което: «плурализмът на гледните точки във всяко едно от новинарските и актуално-публицистичните предавания с политическа и икономическа тематика ще се разглежда като част от програмната линия на съответното предаване.» Законодателят, обаче, не е предвидил акт за констатиране на нарушение в този смисъл – неизпълнението на това изискване не попада в административно-наказателните разпоредби на ЗРТ. «Системни нарушения на разпоредбите по чл. 6, ал. 2 и 3...» е третирано в чл. 122, ал. 2, според който те са достатъчно основание за отнемане на лицензия. Парадоксът, обаче, и според колегите – юриконсулти, е, че ако е налице нарушение, което дава някакво основание за прилагане на този член, то няма с какъв акт да бъде констатирано, след като не е включено в АН разпоредби.

По отношение на предаването «Деконструкция» на програма «Хоризонт» на БНР и неговия екип, нарушенията, за които СЕМ е сезиран най-често, се вписват именно в така очертаната правна рамка, а именно, едностранчиво представяне на фактите, липса на обективност и многообразие на гледните точки.

Анализът на резултатите показва, че наложилата се през годините схема, Петър Волгин въвежда в темата на всяко конкретно предаване със свой авторски коментар. И доколкото коментарът е авторски, той се възползва от правото си (чл. 11, ал. 1 от ЗРТ) да «изрази свободно» собственото си мнение по темата, която предлага за разискване. Това е право, предоставено от Закона на всеки участник, във всяко от предаванията на националния обществен доставчик на радиоуслуги, но в конкретния случай, съзнателно или не, Волгин пропуска факта, че не е участник в предаването, а водещ, ще рече – представител на доставчика, и, в този смисъл, собственото му мнение придобива стойността на официална позиция на медията БНР. По този начин, проблем на «Деконструкция» става не толкова в липсата на плурализъм, а в присвоеното от водещия право да ползва високата трибуна на Националното радио, като място, от което дарява публиката със своето остроумие и начетеност, който огласява истината от последна инстанция. При това – произнесена като монолог в стерилна среда – в отсъствието на опонент, в лицето на някого от поканените гости, или на някого от слушателите, при това в стилистика, която в много от случаите, е далеч от професионализма. Никой на никого не пречи – слушателите имат въпроси към гостите, но тях вече ги няма в студиото, водещият има монолог, но гостите все още ги

няма в студиото... Той е верен на провокативния си изказ и стил на поведение пред микрофона, което, въпреки че предизвиква одобрението на една значителна част от аудиторията, тя винаги цени «рицарите на свободното слово», се разминава с, макар никъде незаписаните официално, но общоприети за обществените медии норми за правата и отговорностите на водещите в техния ефир, а именно – да не ангажират аудиторията с личното си мнение, а с цялото си професионално майсторство да провокират събеседниците си да влизат в полемика, защитавайки собствените си гледни точки. Законът (чл. 17, ал. 1 и ал. 2) гарантира спазването на 9-те принципа, залегнали в чл. 10, (в тях, обаче, понятието професионализъм не фигурира), и не допуска предавания, внушаващи национална, политическа, етническа, религиозна и расова нетърпимост. Тъкмо за нарушение на тези законови текстове в същото предаване, по силата на НП № 50/28.09.2010 г., издадено въз основа на АУАН № 203/19.07.2010 г., на националния доставчик на радиослуги БНР е наложено административно наказание, потвърдено от СРС и отменено от АС София-град, с обяснението, че «липсва описание на конкретното поведение на доставчика на медийни услуги (БНР), което може да бъде квалифицирано като нарушение по чл. 17, ал. 2, вр. чл. 10, ал. 1, т. 5 ЗРТ... ..не е направено разграничаване между поведението на журналиста, което... ..по недопустим начин съдържа обидни изрази към група граждани с оглед на тяхната политическа принадлежност (привържениците на ДСБ) и задълженията на касатора като доставчик на медийни услуги... ..не е взето предвид, че наказаното лице е доставчикът на медийна услуга БНР, а не водещият на предаването». И доколкото решенията на съда не се коментират, приехме, че констатираните в предаването «Деконструкция» нарушения не са съотносими и към този текст от ЗРТ.

Съдържанието е извън територията на надзорните функции на СЕМ и е оставено на свободата на медиите и на конкуренцията в сектора, а и Законът гарантира редакционната независимост при избора на теми и начина на тяхното поднасяне в ефир, изказаните в «Деконструкция» становища на слушателите, както и коментарите на г-жа Калина Андролова, са винаги и изцяло съзвучни с позицията и тона на водещия във встъпителния му коментар. Хората, с които въпросната позиция се разминава, обикновено са прекъсвани в ефир. Въпреки, че предполагаемата аудитория на националния ефир предполага и цялостната палитра от граждански, политически, икономически, културни или социални, потребности и интереси на това общество и тъкмо доставчикът, особено ако е обществен, има задължението да гарантира възможност да бъдат изказани в ефир, в задължителната плуралистичната среда, без да настройва една обществена група срещу друга. «Ефирът е мой и ще говоря това, което смятам, че трябва да кажа!» приблизително в този смисъл прозвуча отговорът на водещия Петър Волгин към една слушателка, която си позволи да му направи забележка за прозвучалите в ефира оценки като «шугави овце» и «безмозъчни същества» по отношение на европейските лидери.

Изводи от наблюдението са:

1. Предвид очертаната правна рамка, в която се вписва наблюдението, се приема, че през наблюдавания период са налице редица случаи, които се разминават с професионалните стандарти и практики, но не са в нарушение на текстове от ЗРТ. Направените констатации и техният анализ засягат предимно критериите за качество на общуването с аудиторията и мястото на предаването в програмната политика на БНР, но това са въпроси, които не са третирали в действащия ЗРТ.

2. Разписаните в ЗРТ правомощия на СЕМ не предоставят лостове за извършване на надзор и установяване на административно нарушение по отношение на съдържанието, изготвяно и предоставяно за разпространение от националния обществен доставчик на радиослуги БНР. По направените за пореден път констатации за стила на водене и поведението пред микрофона на П. Волгин са сезирани неведнъж и институциите, обект

на чиято дейност са саморегулационните механизми и спазването на журналистическата етика, до момента – без резултат;

Единствено в правомощията на административното ръководство на националния обществен доставчик на радиоуслуги БНР, в лицето на Управителния съвет, е да предприеме мерки за недопускане на констатираните в наблюдавания период случаи, които излизат извън рамките на утвърдените професионални стандарти.

Анна Хаджиева: Еди, много благодаря за доклада, изключителен е. Аз си мисля, че тук е “заровено” становището на СЕМ, че многообразието на гледните точки и плурализма, трябва да бъде разгледано като процес, който обхваща изданието на дадено предаване. Другото: Какво означава авторско предаване? Нима не всеки водещ е автор на предаването си в радиото такова, каквото то съществува в момента? Защо едно предаване да бъде по-авторско от друго, което е магазинно и в което един водещ не си позволява да излага собственото си мнение, в рамките на цялото предаване, а то е заключено в коментар, ако той прави такъв, по някаква тема или събитие? Смятам, че няма равнопоставеност между различните водещи в БНР, и от гледна точка на позицията на Съвета, и вероятно от гледна точка на ръководството на БНР. Ако СЕМ преразгледа позицията си и наистина иска да върне закона в рамките на текстовете такъв, какъвто той съществува, би могъл да преразгледа становището си и да проведем един разговор – какво е авторско предаване и какво е публична медия? И понеже става въпрос за професионални стандарти, предлагам да запознаем Етичната комисия с този доклад, която се занимава с професионалните стандарти и прилагането им от българските медии.

Иво Атанасов: На мен ми се видя много интересно това, което следва от решението на СЕМ от 2002 г. - да не се гледа буквално какво е записано в закона, а да се наблюдава програмната линия на съответното предаване и дали като линия на поведение имаме плурализъм или липсва. Но, както Еди е посочил, ние можем да налагаме санкции за конкретни нарушения, а не за линия на поведение. С това решение сами сме си “вързали” ръцете да санкционираме там, където смятаме, че има нарушение на закона. Друг е въпросът дали това решение противоречи в някаква степен на закона и ако то му противоречи, то законът е по-висш нормативен акт и може да има пряко действие, а не да се опираме на собственото си решение. Трябва заедно да изясним тези неща, когато сме в пълен състав.

Анна Хаджиева: Вярно е, че започва да се говори за външен плурализъм на медиите, т.е. всяка една медия може да защитава определена гледна точка, стига говорителите да са ясни, но по отношение на публичните медии и европейското разбиране за публична медия трябва ясно да се знае, че той е задължителен и защитен в текст в Директивата и закона.

Иво Атанасов: Докладът не го пращаме на Етичната комисия, но поставяме фокус върху това решение и ако ние го преразгледаме и ревизираме, тогава може и да сезираме комисията, и да наложим санкции.

Решение:

СЕМ реши с 3 (три) гласа “за” (Мария Стоянова не участва в обсъждането и гласуването на доклада): приема доклада.

ПО ТОЧКА ВТОРА: Доклади на Дирекция «Специализирана администрация – НЛРПР» по:

а) писмо от «Праймедия» ЕООД във връзка със заявление за регистрация на аудио-визуална медийна услуга («News TV») по реда на чл. 125а, ал. 1 на Закона за радиото и телевизията (ЗРТ);

Решение:

СЕМ реши с 4 (четири) гласа “за”: да разгледа заявлението за регистрация, когато е в пълен състав.

б) влязло в сила решение на Съвета за електронни медии (СЕМ) РД-05-47/24.03.2015 г.;

Решение:

СЕМ реши с 4 (четири) гласа “за”: на основание чл. 32, ал. 1, т. 9 от Закона за радиото и телевизията, във връзка с Решение № РД-05-47 от 24.03.2015 г., издава индивидуална лицензия на “Метрорадио” ООД, за доставяне на радиoproграма с наименование “БГ Радио” на територията на град Силистра, област Силистра, честота 89.9 MHz. Срок на лицензията: 15 години, считано от 17.11.2015 г. Начална дата на разпространение: 17.11.2015 г.

в) действия за осигуряване процедурата по изпълнението на разпоредбите на чл. 13, 16 и 17 от Директивата за аудио-визуални медийни услуги и чл. 19 (2-4) и 19а на ЗРТ – европейски произведения в програмите на доставчиците на линейни и нелинейни медийни услуги за 2014 г.

Решение:

СЕМ реши с 4 (четири) гласа “за”: Във връзка с прилагането на членове 13, 16 и 17 от Директивата за аудиовизуални медийни услуги, чл. 19 (2-4) и чл. 19а – европейски произведения, да се пристъпи към събиране на данни за процент европейски произведения чрез изискване на информация от доставчиците на медийни услуги (линейни и нелинейни) за 2014 г.

ПО ТОЧКА ТРЕТА: Доклад на Дирекция «Обща администрация» за обществени поръчки, възлагани с публична покана, за услуги, необходими за дейността на СЕМ.

Решение:

СЕМ реши с 4 (четири) гласа “за”: одобрява документацията по трите обществени поръчки: за охрана на сградата, която СЕМ ползва съвместно с АЯР, КРС и ДП “ПИ” (Документацията е съгласувана от юристи на четирите ведомства); за абонаментно обслужване на софтуерната част на Интегрираната система за мониторинг на СЕМ; за доставка на автомобилно гориво.

Възлага на председателя да утвърди документацията по трите обществени поръчки.

Да бъдат изпратени Публични покани до Портала за обществени поръчки на АОП.

Разни:

Покана за участие в Международен медиен форум в гр. Русе.

Решение:

СЕМ реши с 4 (четири) гласа “за”: Да бъдат командировани Иво Атанасов – член на СЕМ, за участие в Европейски медиен форум и Камен Йордански – шофьор на служебен автомобил, с който да се извърши пътуването до гр. Русе от 19.11 до 20.11.2015 г. вкл., Средствата за командировка – дневни и квартирни, са за сметка на СЕМ.

Решение:

СЕМ реши с 4 (четири) гласа “за”: във връзка с отпуск по болест на председателя Георги Лозанов, по време на отсъствието му в периода 17.11.2015 г. – 19.11.2015 г., включително, да бъде заместван от Иво Атанасов – член на СЕМ.

Материали, приложени към Протокол № 41

1. Дневен ред.
2. Доклад от Антоанета Лозенска с изх. № НД-04-30-07-72/16.11.2015 г.
3. Доклад от Румян Петров с изх. № АСД-09-30-08-36/17.11.2015 г.

Анна Хаджиева **Анюта Асенова**

Мария Стоянова

Георги Лозанов -
председател **отсъства** **Иво Атанасов**

Старши специалист:
Магдалена Сергиева